

ISTORIA PATRIEI

27 Martie – Unirea Basarabiei cu România

Zi de sărbătoare națională

de Col.(r) Alexandru GORGAN
Senior editor- Chișinău

În fiecare an la 27 martie, România îmbracă straie de sărbătoare pentru a marca așa cum se cuvine Ziua Unirii Basarabiei cu România – sărbătoare națională de suflet a întregului spațiu românesc. În urmă cu 106 ani Sfatul Țării vota prin vot nominal deschis Unirea cu Regatul României, declarația Sfatului Țării menționând: „În numele poporului Basarabiei, Sfatul Țării declară: Republica Democratică Moldovenească (Basarabia) în hotarele ei dintre Prut, Nistru, Dunăre, Marea Neagră și vechile granițe cu Austria, ruptă de Rusia acum o sută și mai bine de ani, din trupul vechii Moldove. În puterea dreptului istoric și dreptului de neam, pe baza principiului ca noroadele singure să-și hotărască soarta lor de azi înainte și pentru totdeauna se unește cu mama ei România.”

Acest act istoric a deschis procesul Marii Uniri, finalizat cu Marea Adunare de la Alba Iulia de la 1 Decembrie 1918, când românii din Transilvania, Banat, Maramureș și Crișana au decis, la rândul lor, Unirea cu țara, evenimentul consfințind constituirea statului român modern.

Prin Decretul semnat de Președintele României, la 27 martie 2017, Ziua de 27 martie – Ziua Unirii Basarabiei cu România, a devenit zi de sărbătoare națională.

Prin Tratatul de la București din 1812, partea situată la răsărit de Prut a Principatului Moldovei a intrat în componența Imperiului țarist. Din acel moment, au intrat în concurență, pentru locuitorii acestui ținut, formând gubernia Basarabiei, două concepții identitare potrivnice: „românismul” – care promova unirea politică și culturală a tuturor vorbitorilor graiurilor est-romanice indiferent de împărțirile ale căror supuși erau (Imperiul Habsburgic, Imperiul Rus sau Im-

Membrii Sfatului Țării din Basarabia

periul Otoman), și „moldovenismul” – susținut de autoritățile rusești, care promova deosebirea și despărțirea culturală și politică a vorbitorilor graiurilor est-romanice supuși ai „Țarului tuturor Rusilor” de ceilalți. Unirea Basarabiei cu România, votată la data de 27 martie (9 aprilie) 1918, de către Sfatul Țării, (parlamentul Republicii Democratice Moldovenești) reprezenta concretizarea și biruința mișcării „româniste” din acest ținut.

În detaliu, după Revoluția din Februarie și încetarea ostilităților dintre Rusia și Puterile Centrale, în Basarabia au fost convocate numeroase adunări și congrese ale reprezentanților diferitelor clase sociale sau organizații profesionale pentru discutarea viitorului țării. În perioada 6 – 7 februarie 1917 a fost convocat un congres al reprezentanților locuitorilor de la sate, care a votat o moțiune cerând autonomia și formarea unei adunări legislative. Au urmat alte congrese: ale clerului, ale învățătorilor și ale soldaților, la toate solicitându-se autonomia pentru fosta gubernie.

La 16 iulie 1917, Comitetul central ostășesc din Chișinău a hotărât crearea unui consiliu al provinciei (după modelul sovietelor), care avea să emită o Propunere de lege pentru autonomie națională și teritorială. La 4 septembrie, acest comitet publica propriul său ziar, *Soldatul român*, avându-l ca director pe Iorgu Tudor. În același timp, Adunarea Națională Ucraineană decreta că Basarabia este parte a Ucrainei. În perioada 23–27 octom-

brie 1917, consiliul ostășesc a proclamat autonomia Basarabiei și formarea Sfatului Țării ca organ legislativ. Au fost aleși 44 de deputați din rândurile soldaților, 36 de deputați din partea țăranilor, 58 de deputați fiind aleși de comisiile comunale și ale ținuturilor și de asociațiile profesionale. Din totalul de 156 deputați, 105 erau moldoveni, 15 ucraineni, 14 evrei, 7 ruși, 2 germani, 2 bulgari, 8 găgăuzi, 1 polonez, 1 armean și 1 grec.

În contextul prăbușirii Imperiului Rus, anarhia și violența trupelor rusești în debandadă a determinat Sfatul Țării să cheme, la 13 ianuarie 1918, Armata Română în Basarabia, pentru a pune capăt jafului. Sovietul bolșevic din Chișinău, aflând despre chemarea trupelor române, a declarat că nu se va mai supune Sfatului Țării și a anunțat o primă pentru capetele conducătorilor guvernului Republicii. Până la urmă însă bolșevicii au fost nevoiți să părăsească Basarabia. La 24 ianuarie/6 februarie 1918, Sfatul Țării, reînființat, a declarat independența Republicii Moldova, iar la 27 martie/9 aprilie, majoritatea moldovenească din Sfatul Țării, a votat Unirea cu România, în anumite condiții.

La începutul lunii martie 1918, o delegație a Sfatului Țării, compusă din Ion Incuț, Pantelimon Halippa și Daniel Ciugureanu - președintele Consiliului de Miniștri, a venit la Iași, având o discuție cu noul prim-ministru, Alexandru Marghiloman. În întrevvedere cu delegația de la Chișinău, Marghiloman le-a cerut reprezentanților Sfatului Țării să se pronunțe asupra Unirii, subliniind faptul incapacității Basarabiei de a subzista singură. Halippa și Ciugureanu au fost pentru Unirea necondiționată a Basarabiei cu România, dar Incuț a cerut un răgaz de reflecție de 24 de ore, după care a propus „Unirea cu autonomie deplină”. În acest timp, Marghiloman s-a întâlnit cu miniștrii țarilor aliate, aflați la Iași.

Cerințele/condițiile prevăzute în Actul Unirii însemnau o respingere a sistemului politic țarist și a politicii culturale de rusificare, precum și o hotărâre de așezare a provinciei pe un curs nou, democratic, de dezvoltare. Din cei 135 de deputați prezenți, 86 au votat în favoarea Unirii, 3 au votat împotriva, iar 36 s-au

abținut, în special cei din rândurile deputaților germani, bulgari și ucraineni, 13 deputați fiind absenți. La voturile deputaților Blocului Moldovenească, facțiune majoritară și pro-română, s-au adăugat cinci membri ai Frațiunii Țărănești, în frunte cu Vasile Bârcă, și reprezentantul comunității poloneze, deputatul Felix Dudkevici. Citirea rezultatului a fost însoțită de aplauze furtivoase și strigăte entuziaste „Trăiască Unirea cu România!” După votare și citirea rezultatului au fost invitați în clădire prim-ministrul Alexandru Marghiloman și suita sa, cărora li s-a comunicat hotărârea adoptată. Prim-ministrul a luat cuvântul și a declarat: „În numele poporului român și al regelui său, Majestatea sa Ferdinand I, iau act de Unirea Basarabiei cu România, de aci înainte și în veci.”

La 30 martie/12 aprilie 1918, după întoarcerea premierului român la Iași, s-a sărbătorit Unirea Basarabiei cu România. Decretul regal de promulgare a actului Unirii Basarabiei cu România a fost datat 9/22 aprilie 1918. După aprobarea reformei agrare pentru Basarabia în noiembrie 1918, Sfatul Țării a votat o moțiune prin care aproba Unirea fără condiții cu România, așadar renunțându-se la condițiile solicitate anterior și exprimându-se încrederea în viitorul democratic al noului stat, în care nu mai era nevoie de o protecție specială pentru Basarabia. Textul moțiunii Sfatului Țării, de renunțare la condiții, adoptate la 27 noiembrie 1918, este următorul: „În urma Unirii cu România-Mamă a Bucovinei, Ardealului, Banatului și a ținuturilor ungurești, locuite de Români, în hotarele Dunării și Tisei, Sfatul Țării declară că Basarabia renunță la condițiile de Unire, stipulate în actul de la 27 martie, fiind încredințată că în România tuturor Românilor regimul curat democratic este asigurat pe viitor”. Sfatul Țării, în prezenta Constituantei române, care se va alege după votul universal, și rezolvând chestia agrară după nevoile și cererile poporului, anulează celelalte condiții din Actul Unirii din 27 martie.

Actul Unirii Basarabiei cu Țara Mamă și rezoluția aprobată de Sfatul Țării